

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Shemu'el]

[Sefer Shemu'el]

Detmold, Samuel

5565 [1804/1805]

U

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9634

שמואל ב ה ט

עמו : (טז) ויֹאבֵב בֶן־צְרוּיָדָה
עַל־הַצִּבְיָה וַיְהוֹשֶׁפֶט בֶּן־
אֲחִילֹד מְזֻכָּר : (יז) וְצִדּוֹק בֶּן־
אֲחִיטוֹב וְאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֲבִיתָר
כַּהֲנָיִם וְיִשָּׁרְיָה סוֹפֵר : (יח)
וּבְנֵיהֶוָי בֶּן־יְהוֹיָדָע וְהַכֹּהֲנִי
וְהַפְּלִתִי וּבְנֵי דָוִד כַּהֲנָיִם הָיוּ :

ט (א) וַיֹּאמֶר דָּוִד הַכֵּי־יש-
עוֹדֶאֱשֶׁר נֹתֵר לְבֵית שְׁאוּל
וַאֲעִשֶׂה
רש"י

עושה משפט וגומר : (טז) ויחזב על
הצבא . דוד גרס ליוחב להיות מעליח
על הצבא לפי שעושה משפט ונדקה
ויחזב גרס לדוד לעשות משפט ונדקה
לפי שהוא דן ויחזב שוטר ורודס על ידו
ועוד מתוך שיוחב עוסק במלחמות לא
היה דוד טרוד בהן ולכן פתוח לשפוט
צדק : מזכיר . חזקה דין צד לפניו
ראשון לפוסקו ראשון : (יח) ובניהו
בן יהוידע והכרתי והפלתי . תרגם
יונתן ובניהו בן יהוידע מונח על
קשתיו ועל קלעיו ורבותיו חמרו
כרתי ופלתי אורים ותומים : שהנים
היו . רב רבין הו :

ט (ט) נתתי

וכל הפלתי , וכן כאשר רצה דוד להמליך את שלמה בנו אמר : קחו עמכם את עבדי אדוניכם
(מ"א ל"ג) ובתיב אחריו וירד צדוק וגו' והכרתי והפלתי . ויתכן שהיה משמרתם לשמור
ראש המלך ולגאול ולגאול עמו . זה שנאמר (לקמן כ"ג כ"ג) ששם דוד את בניהו על משמעתו ,
כלומר על אנשים הסרים למשמעתו כמו ובני עמון משמעתם (ישעיה י"א י"ד) . כהנים
מפורסם בדה"י : ובני דוד הראשונים ליד המלך , ופי' רש"י שם , שהיו תמיד ראשונים אבל
המלך לעשות כל נרכו ע"כ . ולשון כהן נופל על כל משמרת בגדולה הן בעבודת ה' הן
בעבודת המדינה .

תרגום אשכנזי כו

וינער אונטרטאהנן . (טז) יואב זאהן
צרוידיה וואר איבר דאס קריגסהעער ,
יהושפט זאהן אחילוד קאנצלר .
(יז) צדוק זאהן אחיטוב אונד אחימלך
זאהן אביתר ווארן דיא פריסטער ,
שריה וואר געהיימשרייבר .
(יח) בניהו זאהן יהוידע וואר איבער
דיא כרתי אונד פלתי , אונד דיא
זעהנע דוד'ס ווארן דיא פאָרנעהמסטן
שטאַטסדיהנר .

ט (א) דוד שפראך איינסט . איזט
נאך יעמאנר פאָן דער פאָמירליע
דעס שאול פארהאנרן , איך מעכטט
זאלכם

באור

(טז) מזכיר , י"ת מונח על דוכריא ,
כלומר מיונה על ספר הזכרונות .
אמנם אין זה שרת נכבד כל כך , ופה לא מנה
אלא הממונים החשובים ביותר . ויתכן שהוא
היה שהזכיר את המלך ויעטו כדת מה לעשות
תחת משלתו . (יח) והכרתי , וי"ו
והכרתי כמו על או עס וכן ויוסף הי' במצרים
שפירשו עס ויוסף , וכן בדברי הימים על
הכרתי . הכרת והפלתי , ת"י בניהו בן
יהוידע מונח על קשתיו ועל קלעיו , וי"מ
כרתי ופלתי שתי משמעות היו מישראל שהיו
סרים אל משמעת המלך ורואים כניו תמיד
ובניהו הי' בראשם , ורז"ל פי' שלו אורים
ותומים , אמנם לדעת רד"ק ורש"י בדה"י
היו שנות אומות אשר היו אבל דוד להיותם
אנשים גבורי חיל , (עיין ש"א ל"י בבבאזר)
ואין ספק שהיו מעבדי המלך הקרובי' אליו ,
כי בנרח דוד מפני אנשלוס בנו נאמר (לקמן
ע"ו י"ח) וכל עבדיו עובדי' על ידו וכל הכרתי
וכל הפלתי , וכן כאשר רצה דוד להמליך את שלמה בנו אמר : קחו עמכם את עבדי אדוניכם
(מ"א ל"ג) ובתיב אחריו וירד צדוק וגו' והכרתי והפלתי . ויתכן שהיה משמרתם לשמור
ראש המלך ולגאול ולגאול עמו . זה שנאמר (לקמן כ"ג כ"ג) ששם דוד את בניהו על משמעתו ,
כלומר על אנשים הסרים למשמעתו כמו ובני עמון משמעתם (ישעיה י"א י"ד) . כהנים
מפורסם בדה"י : ובני דוד הראשונים ליד המלך , ופי' רש"י שם , שהיו תמיד ראשונים אבל
המלך לעשות כל נרכו ע"כ . ולשון כהן נופל על כל משמרת בגדולה הן בעבודת ה' הן
בעבודת המדינה .

ט (ג) האפס

ואלכם גנאדע ער צייגען אום ירוונרן'ס
וויללען . (ב) שאול'ס פאמיליע האט
טע איינען קנעכט, נאמענס ציבא, דיור
נוארדע נון פאר דוד גרופען . דער
קעניג פראנטע איהן: ביזט דוא ציבא?
ער ערווידערטע: צו דיהנען .

(ג) דער קעניג, שפראך: איזט ני
מאנד מעהר פאן שאול'ס פאמיליע אס
לעבען, ראפאך איהם גנאדע גאט-
טעס ערווייזען קאן? ציבא ערווידרטע
דעם קעניג: פאן יהונתן לעכט נאך איין
זאהן, ער איזט לאהם אן דען פיסען .

(ד) ווא איזט ער דען? פראנטע דוד
ווידער, ציבא אנטווארטטע: ער העלט
זיך אויף אין דעם הויזע מכיר'ס, זאהן
עמיאל צו לו דבר . (ה) דער קעניג
שיקטע היראויף אונד לים איהן אהיים
מכיר'ס הויזע פאן לו דבר האללען .

(ו) מפיכשת זאהן יהונתן זאהן שאול
קאם אלזא צו דוד, פיל אויף זיין אנט-
גויכט, אונד ווארף זיך פאללענדרס ני
דער . דוד רערטע איהן אן; מפיכשת!
ער שפראך: היר איזט דיין קנעכט .

(ז) דוד שפראך בפירכטעניכטס, דען
איך וויל דיר גנאדע ערצייגען, דיינעם
פאטערס יהונתן וועגען; וויל דיר אללע
גיטער דיינעס גראספאטערס שאול ווי
דער איינריימען לאססען, אונד דוא
זאלסט בשטענדיג אן מיינער טאפעל
שפייזען . (ח) מפיכשת ווארף זיך
אכערמאלס נידער אונד שפראך: וואס
איזט דיין קנעכט, ראס דוא דייך נאך
איינעם טארטען הונדע, ווא איך בין,
אומזיהסט? (ט) דער קעניג לים זיך
דאן

ואעשה עמו חסד בעבור
יהונתן: (ב) ולבית שאול
עבד ושמו ציבא ויקראו לו
אל-דוד ויאמר המלך אליו
האפה ציבא ויאמר עבדה:
(ג) ויאמר המלך האפס עוד
איש לבית שאול ואעשה עמו
חסד אלהים ויאמר ציבא אל-
המלך עוד בן ליהונתן נכה
רגלים: (ד) ויאמר לו המלך
איפה הוא ויאמר ציבא אל-
המלך הנה הוא בית מכיר בן-
עמיאל בלו דבר: (ה) וישלח
המלך דוד ויקחהו מבית מכיר
בן-עמיאל בלו דבר: (ו) ויבא
מפיכשת בן-יהונתן בן-שאול
אל-דוד ויפל על-פניו וישתחו
ויאמר דוד מפיכשת ויאמר הנה
עבדה: (ז) ויאמר לו דוד אל-
הירא פי עשה ואעשה עמה
חסד בעבור יהונתן אביה
והשיבתה לה את-כל-שרה
שאול אביה ואפה האכל לחם
על שלחני תמיד: (ח) וישתחו
ויאמר מה עבדה כי פנית אל-

הכלב הימה אשר במוני: (ט) ויקרא המלך אל-ציבא נער

בַּעַר שְׂאוּל וַיֹּאמֶר יְהוָה כֹּל
 אֲשֶׁר הָיָה לְשְׂאוּל וְלִכְלַל-בֵּיתוֹ
 נָתַתִּי לְבֶן-אֲדֹנָיָה : (י) וְעַבְדָּתָהּ
 לוֹ אֶת-הָאֲדָמָה אֲתָהּ וּבְנֵיהָ
 וְעַבְדֶּיהָ וְהַיְבָאָה וְהָיְהִי לְבֶן-
 אֲדֹנָיָה לֶחֶם וַיֹּאכְלוּ וּמִפִּיבִשְׁת
 בֶּן-אֲדֹנָיָה יֹאכַל תְּמִיד לֶחֶם עַל-
 שְׁלַחְנִי וּלְצִיבָא חַמְשָׁה עֶשְׂרֵן
 בָּנִים וְעֶשְׂרִים עַבְדִּים : (יא)
 וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל-הַמֶּלֶךְ כְּכֹל
 אֲשֶׁר יִצְוֶה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֲתָ-
 עַבְדּוֹ בִּן יְעִישָׁה עַבְדְּךָ וּמִפִּיבִשְׁת
 אֲכַל עַל-שְׁלַחְנִי כַּאֲחֵד מִבְּנֵי
 הַמֶּלֶךְ : (יב) וְלִמִּפִּיבִשְׁת בֶּן-

קטן רש"י

ט (ט) נתתי לכן לדוניך המלך
 רשאי להעביר נחלה שנאמר
 במשפט המלוכה את שדותיכם ואת
 כרמיכם יקח ונתן לעבדיו : (יא) כן
 יעשה עבדך ומפיבשת אוכל על שולחני
 ציבא אמר כן יעשה עבדך ודוד השיב
 ומפיבשת אוכל על שלחני :
 (יב) מושב בית ציבא בניו ועבדיו :
 י (ב) כאשר

מ כ ל ל י ו פ י

דָּאן צִיבָא , דען בורשן שאול'ס , ווידעד
 רופען , אונד שפראך צו איהם : אַל
 לעס , וואס שאול אונד זיינעם דרויע
 גהערטע האַבע איך דעם זאָהנע דיינעם
 העררן גגעבען . (י) דוא אַלואַ מוסט
 זיין ערדרייך בעאַרבייטען , זאָוואָהל דוא
 אַלס דיינע זעהנע אונד קנעכטע , אונד
 דען ערטראַג איינבריינגען , דאַס זיך
 דאַפֿאן דיינעם העררען זאָהן אונטער-
 דאַלטע : מפיבשת ועלכוט אַבער
 שפיוזט כשטענדיג אן מיינער טאַפֿעל .
 (יא) ציבא האטטע פֿונפֿעהן זעהנע אונד
 צוואנציג קנעכטע . (יב) ציבא ער
 ווידערטע דעם קעניג : וויא מיין הערר
 אונד קעניג זיינעם קנעכטע כפֿאַהלען ,
 זאָ ווירר דיין קנעכט טוהן . מפיבשת
 (ווידערהאַלטע דער קעניג) שפיוזט
 אבער אן מיינער טאַפֿעל , וויא איינער
 דער פרינצען , (יב) מפיבשת דואטע
 איינען

באור

ט (ג) האפס עוד , האין עת
 (י) והבאת , מסר פעול התבואה .
 לבן אדניך , הוא מיכא בן מפיבשת , כלומר
 תבואת האדמה יהי לחם לבן אדניך מיכא
 ואכלו (ד"ק) . ואמר אדניך הראשון על
 מפיבשת , והשני על שאול , כי היו שניהם
 אדני ציבא . (יא) ומפיבשת אוכל ,
 ציבא אמר כן יעשה עבדך ודוד השיב , ומפיבשת
 אוכל (רש"י) . (יב) מושב , כל בני
 ביתו .

י (ב) עשה

ט (א) הכי יש עוד , האם : (ג) נכה רגלים , בתרגומו לקי בתרחי רגלוהי ,
 והוא חאר סמוך : (ד) איפה , נכתב בה"א : בלודבר , שם מקום :
 (ז) שדה שאול , שם כלל לנחלה : (י) ועבדת , לרוב צורך האדם אל האדמה ,
 ושצריך להתעסק בה הוא כעבד אליו : והבאת , מלעיל : (יב) מושב , כתב ר'
 יונה כי הוא חאר ר"ל כל היושבים והשוכנים בבית ציבא :
 י (ב) אל

איינען קליינען זאָהן נאמענס מיכא .
דיא גאנצערהוינגאסענשאפט דעם
ציבא , ווארען צור ברוהנונג דעם
מפּיבשח . (יג) מפּיבשח בליב נון
אימער צו ירושלים , ווייל ער בשטענדיג
דיג אן דעם קעניגס טאפעל שפּיוטע .
ער וואר לאַהם און ביידען פּיסען .

י (א) ניכט לאַנגע נאךהער שטאַרב
דער קעניג דער קינדר עמוּן'ס , אונד
דעסן זאָהן חנוּן , פּאַלגטע איהם אין
דער רעגירונג . (ב) דאָ שפּראַך דוד :
איך ווילל מיך פּריינדשאַפּטליך בעייגען
געגן חנוּן זאָהן נחש , זאָ וויא זיין פּאַטר
זיך געגן מיך פּריינדשאַפּטליך בעייגעט ;
ער שיקטע דאָהער איינע גוואַנדשאַפּט ,
אום איהן וועגן זיינעם פּאַטערס צו
טרעסטן , אַלס נון דוד'ס געוואַנדטע
אין דעם לאַנדע דער קינדר עמוּן אַנ-
געלאַנגט וואַרן ; (ג) שפּראַכען דיא
פּאַרנעהטן דער קינדער עמוּן צו חנוּן
איהרם העררן : גלויבסט רוא , דאָס
דוד עטוואַ דיינעם פּאַטער צו עהרן
טרעסטער שיקט ? אַ גוויס , נור אום
דיא שטאַט צו ערקונדשאַפּטן , זיין
אויס צו שפּעהן , אום זיא הערנאָך אומ-
צוקעהרן , דהאַט ער דיר זיינע אַב-
געאַרדענטן

באור

י (ב) עשה אביו , כשהי' דוד בורח
מכני שאל בלו אליו אביו ואמו ואחיו ,
ויכח את פני מלך מואב , ויאמר לו , ישב
נא אביו ואמי עמך , והרגם חן מא' מהם
שנמלט לארץ בני עמון , (ממדרש פנחסא) .
(ג) המכבד וגו' , הידמה בעיניך שלמען
כבד דוד את אביו שלם לך מנחמים ? הלא ,
מלה

צוירא חליו : (ג) המכבד דוד את אביו בעיניך . הנראה בעיניך שדוד מכבד אביו
הם מוחברים לא תדרוש שלומם והוא ידרוש שלומיך : (ד) מדויהם

קטן ושמו מיכא וכל מושב בית-
ציבא עבדים למפּיבשח :
(יג) ומפּיבשח ישב בירושלם
כי על-שלחן המלך תמיד הוא
אכל והוא פּסח שהי רגליו :

י (א) ויהי אחר-יכן וימת
מלך בני עמוּן וימלך חנוּן
בנו תחתיו : (ב) ויאמר דוד
אעשה חסד וחסד חנוּן בן-נחש
כאשר עשה אביו עמדי חסד
וישלח דוד לנחמו ביד עבדיו
אל-אביו ויבאו עבדיו דוד ארץ
בני עמוּן : (ג) ויאמרו שרי
בני-עמוּן אל-חנוּן אדנייהם
המכבד דוד את-אביו בעיניך
כי-שלח לך מנחמים הלוא
בעבור חקר את-העיר ולרגלה
ולתפכה שלח דוד את-עבדיו

רשי אריך

י (ב) כאשר עשה אביו עמדי
חסד . ומקו החסד כשהיה דוד
בורח מפני שאול נא חליו אביו ואמו
ואחיו ויגח את פני מלך מואב ויאמר
לו ישב נא אביו ואמי עמך והרגם חן
מואב מהם שצרח שנמלט לאר' בני
עמוּן חלל נחש צמד' רבי תנחומא

צוירא חליו : (ג) המכבד דוד את אביו בעיניך . הנראה בעיניך שדוד מכבד אביו
הם מוחברים לא תדרוש שלומם והוא ידרוש שלומיך : (ד) מדויהם